

Erhvervsøkonomisk litteratur

Af Erik Johnsen.

Edmund Heinen, **Das Zielsystem der Unternehmung**, Betriebswirtschaftlicher Verlag Dr. Th. Gabler, Wiesbaden, 1966, 279 s., DM 33,50.

Professor Heinen behandler fem hovedpunkter indenfor målsætningsteori.

I første afsnit diskuteres hvorfor og hvorledes målsætning er blevet et forskningsområde i driftsøkonomien. Der anlægges to hovedsynspunkter på målsætningen i en virksomhed. Enten kan den betragtes som led i en mål-middel kæde eller også kan den betragtes som en af de faktorer, der har betydning i selve beslutningsprocessen. En række empiriske studier gennemgås.

I andet afsnit behandles målsætningsbegrebet ud fra tre synsvinkler. En målsætning kan opfattes som et »imperativ«, altså noget man må og skal nå. Den kan opfattes som en kriteriefunktion i en (matematisk) beslutningsmodel. Endelig kan den opfattes som et beslutningskriterium i en beslutningssituation med manglende information.

Tredje afsnit behandler det, Heinen kalder et målsætningssystem. Der er ganske simpelt flere målsætningsudtryk, der opfattes som elementer, og man laver så relationer af forskellig slags mellem disse. Af elementer nævner Heinen gevinst, omsætning, omkostningsminimering, sikkerhed, likviditet, uafhængighed, prestige, magt og visse etiske og sociale mål. Disse elementer kan så underkastes ordningsrelationer, hvorved følgende klassifikationer fremkommer: a) komplementære, konkurrerende og indifferente mål, b) over-, mellem- og undermål, c) hoved- og bimål (også kaldet primær- og sekundærmål). Elementerne kan også opdeles i delmængder: a) kvantificerbare og ikke kvantificerbare mål, b) operationelle og ikke-operationelle mål, c) afsætnings-, produktions-

og finansieringsmål, d) korttids-, mellemtids- og langtidsmål, e) vækst-, vedligeholdelses- og indskrænkningmål. Som eksempel på to systemtyper nævner Heinen den eendimensionale målfunktion (nyttefunktion), hvor de forskellige mål har fået vægte, samt mål-middelkæder (der er sammenknyttede og enten kan bevæge sig oppefra i organisationen og nedefter, eller den anden vej).

Det fjerde afsnit består i Heinens egne forslag til simple målsætningssystemer, som afkaster beslutningsregler, hvor flere mål er involverede. Grundtanken i disse er, at en eller anden form for sammenvejning må finde sted, evt. under bibetingelser, hvor man opstiller maximums- og minimumsgrænser, der ikke må overskrides.

Det femte afsnit består af en analyse af, hvorledes et målsætningssystem formes og anvendes i en organisation. Analysen er baseret på tilgængelig litteratur.

I et *Nachwort* peger Heinen på visse uløste problemer i målsætningsforskningen og foreslår, at man sætter ind på følgende punkter. Generel adfærdsvidenskab må integreres i driftsøkonomien, en virksomheds målsætninger må betragtes som variabel i beskrivningsmodellen, praktisk målsætning i en virksomhed må »personelt og tidsmæssigt« knyttes til planlægningen af, hvorledes midlerne skal allokeres, man må opgive den skarpe linie mellem mål og midler, og endelig må man være klar over målsætningssystemets betydning for en realistisk *beskrivelse* af en virksomhed.

Det glæder nærværende anmelder at se en specialist fremsætte disse udtalelser i juli 1966, da han selv i december 1965 har givet et konkret forslag til løsning af de pågældende problemer.

Heinens fremstilling har indtil fornylig været *bogen* om målsætningsteori. Den indeholder små 500 referencer.

Russel L. Ackoff and Maurice W. Sasieni, **Fundamentals of Operations Research**, Wiley, London, 1968. 455 sider, cirka 95 kr.

Det synes som om alt hvad *Ackoff* rører ved bliver perfekt. Hans store bog om videnskabelig metode fra 1962 er allerede blevet klassiker. Hans og Rivett's bog fra 1963 om operationsanalyse for topledere (en orientering) er ligeledes blevet klassiker.

Sasieni tilhørte Ackoffs stald i mange år før han kom til Unilever i London. Han skrev sammen med *Friedman* og *Yaspan* den meget benyttede opgavesamling i operationsanalyse.

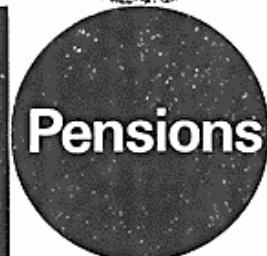
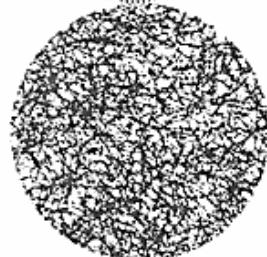
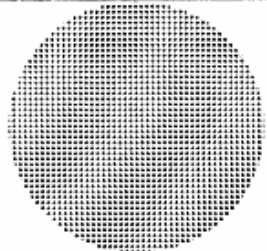
Det direkte kompagniskab mellem Ackoff og Sasieni er nu mundet ud i *den* introducerende lærebog i operationsanalyse.

Stoffet er disponeret som et konglomerat af OR-teknikker og af Ackoffs oplæg til operationsanalyseprocessen, som man kender det fra hans metodebog: problemformulering, modelkonstruktion, løsning af model, test og implementering. Dette vævet ind i definitions- og måleproblematik.

Modellerne (eller teknikkerne), som gennemgås, er herefter programmering, lager, investering, dynamisk programmering, kø, sekvens, rute og usikkerhedsmodeller.

Hvert afsnit slutter med opgaver samt en bibliografi.

Bogen vil fra efteråret 1968 erstatte den gamle Churchman-Ackoff-Arnoff som in-

HAMMERENSGADE 6
1267 KØBENHAVN K
TELEFON (01) 14 20 10

Pensions forsikringsanstalten ais

PENSIONSFORSIKRINGER
RENTEFORSIKRINGER
ANNUITETFORSIKRINGER
KAPITALFORSIKRINGER
LIVSFORSIKRINGER
INDEKSFORSIKRINGER
GRUPPELIVSFORSIKRINGER

oprettet 1917

ledet af danske erhvervs- og funktionærorganisationer

Afdelinger i:	Nordjylland: Vesterbro 17, Aalborg Tlf. (08) 13 34 90	Syd- og Vestjylland: Helligkorsgade 14, Kolding Tlf. (055) 2 29 45	Øst- og Midtjylland: Store Torv 3, Århus Tlf. (06) 13 17 11	Fyens Stift: Gråbrødre Plads 4, Odense Tlf. (09) 11 09 80
---------------	--	---	--	--